

ΑΡΧΑΙΟΜΕΤΡΙΚΑ ΝΕΑ

Το 28ο Διεθνές Συμπόσιο Αρχαιομετρίας

Το Διεθνές Συμπόσιο Αρχαιομετρίας είναι η κορυφαία συνάντηση Αρχαιολόγων και Θετικών Επιστημόνων απ' όλο τον κόσμο και διοργανώνεται κάθε δύο χρόνια σε διαφορετικό κράτος. Το φετινό (28ο) έγινε με μεγάλη επιτυχία στο Los Angeles της Καλιφόρνιας (ΗΠΑ), από 23 έως 27 Μαρτίου, και έδωσε την ευκαιρία σε 218 συνέδρους από 26 χώρες και από όλες τις Ηπειρούς να καταγράψουν τις πιο πρόσφατες προόδους στην αρχαιομετρική έρευνα αλλά και να παρουσιάσουν τα και αποτελέσματα των μελετών τους σε μια πολύ μεγάλη ομάδα αρχαιολογικών προβλημάτων από τον Παλαιό και τον Νέο Κόσμο. Ειδικές συνεδρίες ήταν αφιερωμένες στη χρονολόγηση ανόργανων και οργανικών υλικών, στη μελέτη των αρχαίων μετάλλων, στην τεχνολογία και πρόβλεψη αρχαιολογικών ευρημάτων, στη διασκόπηση-γεωαρχαιολογία, στη μελέτη αρχαίων μετάλλων, στην τεχνολογία και πρόβλεψη αρχαιολογικών ευρημάτων, στη διασκόπηση-γεωαρχαιολογία, στη μελέτη οστεολογικού υλικού ανθρώπων και ζώων, ενώ η κεντρική θεματική ενότητα σ' αυτό το Συμπόσιο είχε αφιερωθεί στην προ-κολομβιανή Αμερική, με την ευκαιρία της συμπλήρωσης 500 χρόνων από την ανακάλυψη του «Νέου Κόσμου». Οι βραδινές συναντήσεις γίνονταν στα πολύ γνωστά μουσεία της περιοχής, όπως το County Museum of Art, το J. Paul Getty Museum και το Fowler Museum of Cultural History, στα οποία συνδιόζονταν οι μοναδικές εμπειρίες από την επίσκεψη με πλούσιους πόρους που γίνονταν προς τιμήν των συνεδρών. Άψογος συντονιστής της οργανωτικής επιτροπής που κατόρθωσε την τέλεια διοργάνωση του συμποσίου ήταν ο Dr. Pieter Meyers, Chairman του Los Angeles County Museum of Art.

Η συμμετοχή της χώρας μας ήταν, όπως αναμενόταν, πολυπρόσωπη και σημαντική, ανάλογη της σοβαρής αρχαιομετρικής έρευνας που γίνεται τα τελευταία χρόνια στην Ελλάδα. Έξι Έλληνες συμμετείχαν στο Συμπόσιο και σε σύνολο 187 ανακοινώσεων παρουσίασαν 12 πρωτότυπες εργασίες, αμιγώς ελληνικές ή σε συνεργασία με ξένους συναδέλφους τους, ως εξής:

«New evidence for the attic black gloss», E. Aloupi and Y. Maniatis.

«ESR dating in Dyros maritime caves», S. Peloponnese, Greece» Y. Bassiakos and Y. Maniatis

«New archaeological and palaeontological findings in Dyros speleoenvirments, (S. Peloponnese, Greece)», Y. Bassiakos, A. Petrochilou, V. Vasilopoulou and G.E. Theodorou.

«The island of Keros and its role in the Aegean Early Bronze Age: A geoarchaeological approach», C. Doumas and Y. Bassiakos. «Chemical and mineralogical characterization of Late Bronze Age lead from Thera: Local production or import?», V. Kilikoglou, Y. Bassiakos, M. Vassilaki-Grimani and A.P. Grimani.

«Preliminary results on the effect of temper on ceramic fracture strength», V. Kilikoglou and Y. Maniatis.

«Correlation of chemical, petrographic and microstructural data for the study of Middle Bronze Age pottery from Thera, Greece», V. Kilikoglou, Y. Maniatis and S. Vaughan.

«TL- and C-14-dating on a Late Neolithic to Early Bronze Age site in Northern Greece», I. B. Lorenz, C. Michael, Y. Maniatis and B. Kromer.

«Geophysical studies at Ancient Mantinea: Comparative results», S.P. Papamarinopoulos and A.E. Sarris.

«Geomagnetic and geoelectric investigations in Athenou-Mallura, Gyprus», S. P. Papamarinopoulos, A. E. Sarris and M. Toumazou.

«An evaluation of ground probing radar in Archaeology on urban and rural sites throughout Europe», J. M. Tealby, J. Szymanski, G. Tsokas, J. Richards and M. Carver.

«Application of inverse filtering in radiometric data from Ancient Eporos», G. N. Tsokas, A. E. Sarris and C. B. Papazachos.

H Dr. S. Vaughan, Εργαστήριο Fitch της Γεωλογικής Αρχαιολογικής Σχολής, παρουσίασε επιπλέον την εξής ανακοίνωση: «Distinguishing material mixtures and inorganic tempers in thin sections of archaeological pottery: Problems and proposals».

Στα Πρακτικά του Συμποσίου αυτού αποφοισήθηκε από την οργανωτική επιτροπή να δημοσιευθούν οι εργασίες που αφορούν στην κεντρική θεματική ενότητα.

Το επόμενο Διεθνές Συμπόσιο Αρχαιομετρίας καθορίστηκε να γίνει την άνοιξη του 1994 στην Άγκυρα της Τουρκίας.

6ο Συνέδριο της Ελληνικής Γεωλογικής Εταιρείας

Οι διαδοχικές επιτυχίες διοργανώσεων του Συνεδρίου της Ελληνικής Γεωλογικής Εταιρείας και η μεγάλη συμμετοχή ξένων ερευνητών καθέλωσαν το συνέδριο αυτό, ως διεθνές, τα τελευταία χρόνια. Φέτος έγινε στην Αθήνα και η οργανωτική επιτροπή αποφάσισε να δώσει έμφαση στη Γεωλογία του Αιγαίου, για λόγους επιστημονικούς αλλά και εθνικούς.

Διακόσιοι πενήτα ξένοι και περισσότεροι από επαπκοσίοι Έλληνες γεωεπιστήμονες συγκεντρώθηκαν στο Ευγενείο Ιδρυμα και από 25 ως 27 Μαΐου παρουσίασαν τα αποτελέσματα της πρόσφατης δουλειάς τους σε μία σειρά από ειδικά θέματα.

Το Εργαστήριο Αρχαιομετρίας του ΕΚΕΦΕ «Δημόκριτος» έχει σημαντικές ερευνητικές δραστηριότητες, που σχετίζονται με την έρευνα των ορυκτών πρώτων υλών στο χώρο του Αιγαίου. Γι' αυτό και συμμετείχε με ειδικό περίπτερο στον εκθεσιακό χώρο του συνεδρίου, με σκοπό να γνωρίσει στους συνέδρους τη σημασία των αρχαιομεταλλευτικών και μεταλλουργικών δραστηριοτήτων που έχουν μελετηθεί στον Αιγαϊακό χώρο, τη σύνθεσή τους με τον αρχαίο ελληνικό πολιτισμό και την πρόκληση της ελληνικότητας του Αιγαίου έως την Προϊστορική εποχή. Οι μελέτες για τα αρχαία μέταλλα και για το αρχαίο μάρμαρο προβλήθηκαν ιδιαίτερα στο περίπτερο του εργαστηρίου Αρχαιομετρίας. Τα πρόσφατα αποτελέσματα των ερευνών στα αρχαία μέταλλα και τη σχέση τους με τη σύγχρονη Γεωλογία παρουσιάσει ο κ. Μπασιάκος σε ανακοίνωση με τίτλο «Η Αρχαία Ελληνική Μεταλλεία και οι σχέσεις της με τις Γεωεπιπτώσεις». Ο συντονισμός των εργασιών αυτού του μεγάλου συνεδρίου έγινε άψογα από τον κ. Δ. Παπανικολάου, Καθηγητή Γεωλογίας στο Πανεπιστήμιο Αθηνών, και από την υπόλοιπη οργανωτική επιτροπή. Το 7ο Συνέδριο της Ε.Γ.Ε. θα γίνει σε δύο χρόνια στη Θεσσαλονίκη.

Διεθνές Κολομμια με θέμα τον Κούρο του Μουσείου Getty

Το ίδρυμα Ν. Π. Γουλανδρή και το Μουσείο J.-P. Getty συνδιοργάνωσαν επιστημονική διημερίδα, με θέμα τον Κούρο του Μουσείου Getty, η οποία έγινε στις 26 και 27 Μαΐου 1992 στην αίθουσα συνεδρίων του Μουσείου Κυκλαδικής Τέχνης στην Αθήνα. Είναι λίγο-πολύ γνωστή η ιστορία του αγάλματος αυτού τα τελευταία χρόνια από τα συχνά δημοσιεύματα σε περιοδικά εθνικά, αλλά και παγκόσμια. Αγοράστηκε στα μέσα της περασμένης δεκαετίας από το Μουσείο Getty, όμως από την αρχή η αυθεντικότητα του αμφισβητήθηκε από ιστορικούς της Τέχνης και από Αρχαιολόγους. Η υποθέμενη εποχή κατασκευής του τοποθετείται μεταξύ 540 και 520 π.Χ., συνίσταται από δολομιτικό μάρμαρο, έχει ύψος πάνω από 2 μέτρα, βρίσκεται σε άριστη κατάσταση διατήρησης και έχει εξαιρετική πατίνα από φυσική επιφάνεια. Ωστόσο αυτό η άριστη κατάσταση διατήρησης σε συν-

δυσασμό με την αβεβαιότητα της προέλευσής του και μερικές στυλιστικές ανωμαλίες είναι τα κύρια επιχειρήματα υπέρ της άποψης της μη γνησιότητας. Οι φυσικοχημικές έρευνες από την άλλη πλευρά, παρέχουν επιβεβαιωμένα για να υποστηριχθεί η άποψη της αυθεντικότητας του αγάλματος αλλά όχι και οριστικές αποδείξεις. Προσκληθήκαν και μάλιστα αρκετοί ξένοι και: Έλληνες ειδικοί, ενώ στη συζήτηση έγινε ανταλλαγή πολλών απόψεων· το ανάλυσμα όμως της αυθεντικότητας παραμένει ανοικτό. Το ουσιαστικό όφελος αυτής της επιστημονικής συνάντησης είναι ο εμπλουτισμός της εμπειρίας για την αντιμετώπιση προβλημάτων αυθεντικότητας μαρμάρου και η κατανόηση ότι για την καλύτερη επίλυση αρχαιολογικών ερωτημάτων είναι αναγκαία η συνεχής συμμετοχή αρχαιολογικών και θετικών επιστημών από τον αρχικό προβληματισμό έως την αξιολόγηση των δεδομένων και τη διατύπωση των συμπερασμάτων. Ο Κύβρας θα εκτίθεται στο Μουσείο Κυκλαδικής Τέχνης ως την 1.8.92.

Διάλεξη Αρχαιομετρίας

Το Εργαστήριο Αρχαιομετρίας του ΕΚΕΦΕ «Δημόκριτος» προσκάλεσε τον καθηγητή John Twilley, ερευνητή στο County Museum of Art του Los Angeles, ο οποίος έδωσε διάλεξη με τίτλο: «New Identification of Ancient Pigments» στο αμφιθέατρο του κτηρίου Φυσικής στις 28.5.92. Ο ομιλητής ανέφερε την παρουσία στο σπάνιο φυσικό ορυκτό ochraceite (CaCu (AsO₄) OH), το όνομα του οποίου αποκατέλει από δύο ελληνικές λέξεις (κνίκια + χαλκός, κοινχαλκίτιο). Το ορυκτό εντοπίστηκε για πρώτη φορά συσχετισμένο με αρχαιολογικό υλικό κατά τη μελέτη χρωστικών που υπήρχαν σε μια Κόρη από την Ακρόπολη της Αθήνας (# 684) του Σου π.Χ. αι. Παρουσιάστηκε η σύγχρονη μεθοδολογία μελέτης αρχαίων χρωμάτων, οι διαδικασίες εξαλλοίωσης των εγχρωμών αρχαιολογικών αντικειμένων κατά την παραμονή τους στο έδαφος και οι τεχνικές συντήρησής τους. Τη διάλεξη παρακολούθησαν, εκτός από το προσηκικό του Εργαστηρίου, και αρκετοί Αρχαιολόγοι, θετικοί επιστήμονες και συνηρητές.

Πρακτικά του Α' Συμποσίου Αρχαιομετρίας της Ε.Α.Ε.

Ο τόμος των Πρακτικών του Α' Συμποσίου Αρχαιομετρίας που διοργάνωσε η Ελληνική Αρχαιομετρική Εταιρεία στην Αθήνα το 1990 εκτυπώνεται ήδη σε καλοήγητη έκδοση, με πολύχρωμο εξώφυλλο και θα είναι διαθέσιμος από 1.7.92 όπως μας πληροφορήσε η επιτροπή που είχε τη μέριμνα της έκδοσης υπό την προεδρία του καθηγ. κ. Γ. Βαρουφάκη. Στις 180 σελίδες των Πρακτικών περιέχονται ενδιαφέροντα άρθρα επισκόπησης, πρωτότυπες δημοσιεύσεις αλλά και αρκετές περιλήψεις των ανακοινώσεων που παρουσιάστηκαν στο συνέδριο. Με θεματικές ενότητες όπως οι μελέτες για τα αρχαία μέταλλα, οι τεχνικές δραστηριότητες σε γνωστά σπήλαια, οι τεχνολογικές διασυνδέσεις στη Δυτ. Μεσόγειο κατά την αρχαιότητα κ.ά. επιχειρείται μια καταγραφή των αρχαιομετρικών ερευνητικών δραστηριοτήτων, που αυξάνονται τα τελευταία χρόνια στη χώρα μας. Ο τόμος είναι αφιερωμένος στη μνήμη του Κ. Κονοφάγου, καθηγητή Μεταλλουργίας στο ΕΜΠ και πρωτοπόρου στις μελέτες για την αρχαία Λαυραεική. Πληροφορίες: Ελληνική Αρχαιομετρική Εταιρεία (στεγάζεται στην Ένωση Ελλήνων Χημικών), οδός Κάνιγγος 27, Τ.Κ. 106 82 Αθήνα, ή στο τηλέφωνο 01-6613111, εσωτ. 247.

Β' Συμπόσιο Αρχαιομετρίας της Ε.Α.Ε.

Η Ελληνική Αρχαιομετρική Εταιρεία αποφάσισε να διοργανώσει το 2ο Συμπόσιο Αρχαιομετρίας στη Θεσσαλονίκη από 26 έως 28 Μαρτίου του 1993 με τίτλο «Αρχαιομετρικές και Αρχαιολογικές έρευνες στη Μακεδονία και τη Θράκη».

Ο σκοπός του Συμποσίου θα είναι η παρουσίαση των νεότερων αποτελεσμάτων της αρχαιομετρικής έρευνας με έμφαση στη Μακεδονία και Θράκη, αλλά θα μπορούν να παρουσιαστούν και εργασίες που αναφέρονται και σε άλλες περιοχές.

Η διοργάνωση γίνεται σε συνεργασία με το εργαστήριο Αναλυτικής Χημείας και τους τομείς Γεωφυσικής, Ορυκτολογίας-Πετρολογίας και Αρχαιολογίας-Ιστορίας της Τέχνης του Α.Π.Θ. Πρόεδρος της οργανωτικής επιτροπής είναι ο καθηγητής Γιάννης Στράτης, Τ.Θ. 1629, Θεσσαλονίκη, Τ.Κ. 540 06, τηλέφωνο 909431, εσωτ. 2233.

Οι εργασίες που θα γίνουν δεκτές πρέπει να είναι πρωτότυπες, μπορούν να αναφέρονται σε προβλήματα μεθοδολογίας της αρχαιομετρικής έρευνας ή να τοποθετούν τα αρχαιολογικά προβλήματα σε ένα αρχαιομετρικό πλαίσιο. Είναι δυνατό να υποβληθούν τόσο από αρχαιολόγους όσο και από θετικούς επιστήμονες. Έλληνες και αλλοδαποί.

Ηδη κυκλοφόρησε η πρώτη εγκύκλιος σε ευρύ κύκλο αποδεκτών, με την οποία γνωστοποιείται ότι όσοι ενδιαφέρονται να συμμετάσχουν πρέπει να το δηλώσουν έως τις 30 Ιουνίου 1992. Οι περιλήψεις πρέπει να αποσταλούν ως τις 10 Σεπτεμβρίου 1992 και οι πλήρεις εργασίες ως τις 15 Δεκεμβρίου 1992. Όλες οι εργασίες θα κριθούν, Εξερευνητικές-Τεχνικές επεμβάσεις σε σπήλαια, όσες εργασίες γίνουν αποδεκτές. Επίσημες γλώσσες του Συμποσίου θα είναι η ελληνική και η αγγλική. Περισσότερες πληροφορίες και έντυπα για δήλωση συμμετοχής και υποβολής περιλήψεων δίνονται στην παραπάνω διεύθυνση.

Άλλα Συνέδρια που θα γίνουν

15-18 Ιουνίου 1992: 7th International Congress on Deterioration and Conservation of Stone, Lisbon. Πληροφορίες: Dr. J. Delgado Rodrigues, LNEC-Av. Brasil 101, 1799 Lisboa Codex, Portugal, Fax 351-1-89-7660.

4-8 Σεπτ. 1992: Nordic Theoretical Archaeology Group Conference, Helsinki. Θέμα: «The Archaeologist and his/her reality: Time and change». Πληροφορίες TAG/ArI Siraainen, Dept of Archaeology, Univ. of Helsinki, Meritullinkatu 1A4, 00170 Helsinki, Finland.

27-29 Νοεμβρίου 1992 Πανελλήνιο Σπηλαιολογικό Συνέδριο. Θέμα: Άνθρωπος και σπηλαιοπεριβάλλον, Αθήνα. Θεματικοί κύκλοι: Ανθρωπολογία, Αρχαιολογία, Βιολογία, Γεωλογία-Γεωμορφολογία σπηλαίων, Εξερευνητικές-Τεχνικές επεμβάσεις σε σπήλαια. Οργανωτής: Εφορεία Παλαιoανθρωπολογίας-Σπηλαιολογίας ΥΠ.Π.Ο. Πληροφορίες: Α. Σάμψων, Εφορεία Παλαιoανθρωπολογίας-Σπηλαιολογίας, Αρδηττού 34β, 116 10 Αθήνα, Τ.Θ. 1820.

5-7 Μαΐου 1993: 2ο Συνέδριο του Συλλόγου Ελλήνων Γεωφυσικών, Φλώρινα, με ειδική συνεδρία για θέματα Αρχαιομετρίας. Πληροφορίες Δρ. Γρηγ. Τσούκας, Εργ. Γεωφυσικής ΑΠΘ, Τ.Κ. 540 06, τηλέφωνο 031-992887.

Δημοσιεύσεις

Xanthakis, J. and Liritzis, I. (1991), «Geomagnetic field variation as inferred from archaeomagnetism in Greece and palaeomagnetism in British lake sediments since 7000 B.C.». Πραγματεια της Ακαδημίας Αθηνών, τόμ. 53, σελ. 1-210.

Mitropoulos, P., Sideris, C., Grimanis, A.P., Vasilaki-Grmani, M., and Philipakis, S.E. (1991), «Provenance studies on ancient flints from Frachthi cave in the Peloponnese, Greece: A geochemical approach», in: E. Pernicka and G. A. Wagner eds Archaeometry 90, Birkhäuser, Basel, 485-494.

Bassiaki, Y., Athanassiou, A., Roussiakis, S. and Theodorou, G. (1992), «The variation of U-microdistribution in fossil Hippurion teeth as factor of complexity in dating studies»-J. Radioanal. Nucl. Chem. Articles, 158/2, 239-250.